

Kokkuvõte kultuurikomisjoni tööst V istungjärk (12.01.2009 – 18.06.2009)

I. Eelnõud

Menetluses oli 19 eelnõu

Vastu võeti 3 seadust:

1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus

Seadus sisaldab hariduspoliitilist otsust, millega antakse kooli pidajatele võimalus õpilaste gümnaasiumi (10-12.klass) vastuvõtmisel kehtestada tingimusi, mis seni seaduses puudusid, et tagada gümnaasiumiastme ühtlasem kvaliteet, mida ei ole võimalik saavutada üksnes põhikooli lõpetamise tulemuste võrdluse abil. Eelnõu algatamise otseseks põhjuseks oli Riigikohtu otsus, mille kohaselt ei luba kehtiv seadus gümnaasiumi vastuvõtmisel kooli pidajal kehtestada lisaks põhikooli lõpetamise tulemustele muid gümnaasiumi vastuvõtu tingimusi. Seadusandja ei leidnud ühtegi mõistliku põhjendust, miks peaks gümnaasiumi vastuvõtmise tingimustena piirduma üksnes põhikooli lõpetamise tulemuste arvestamisega. Seadusandja pooldab lähenemist, mis annab koolidele ulatuslikuma otsustusruumi, kuna gümnaasium on oma sisult erinev võrreldes põhikooliga, kuhu vastu võtmisel ei ole samuti lubatud kehtestada vastuvõtutingimusi. Täiendavad vastuvõtutingimused on seadusemuudatuses määratletud üldsõnaliselt gümnaasiumi õpilaskandidaatide teadmiste, oskuste ja vilumuste kontrollina. Lähtuvalt gümnaasiumiastme omapärasest on koolil iseseisev otsustusruum (õppeasutuse autonoomia) nimetatud tingimusi sisustada vastavalt kooli õppesuunale. Kontrollimine võib olla oma vormilt nii eksam, test, teatud ülesannete lahendamine kui ka vabas vormis vestlus. Samuti antakse koolidele võimalus arvestada näiteks õpilase osalemist olümpiaadidel ja huvihariduses. Kooli vastuvõtu tingimuste ja korra eelnõu ettevalmistamisel oleks juhtiv osa kooli direktoril, konkreetsed volituse piirid vastuvõtutingimuste ja korra kehtestamiseks sätestab haridus- ja teadusminister määrusega.

2. Loovisikute ja loomeliitude seaduse muutmise seadus

Seadus muudab vabakutselise loovisiku mõistet, sätestades, et vabakutseline loovisik võib tulu saada ainult oma loometegevusest ja peab olema end äriregistris registreerinud füüsilisest isikust ettevõtjana. Seadusega muudetakse selgemini mõistetavaks, et ühte loomeliitu võivad kuuluda vaid ühel loomealal tegutsevad loovisikud, kusjuures kujutatavat ja rakenduskunsti käsitletakse ühe loomealana (rakenduskunstnikud). Seadusemuudatusega võimaldatakse vabakutselisele loovisikule õigus saada vabakutselise loovisiku loometoetust ka juhul, kui ta loometoetuse saamise perioodi jooksul saab tulusid, mille suurus ei ületa poolt talle makstava loometoetuse suurusest kuus, kui ta saab töövõimetuspenisiooni osalise töövõime kaotuse korral, kui selle suurus ei ületa poolt loometoetuse suurusest või kui ta saab sissetulekut, mis ei kuulu tulumaksuseaduse kohaselt tulumaksuga maksustamisele. Lisaks täpsustab seadus loometoetuse taotluste menetlemise korda.

3. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus

Seadusemuudatus sisaldab hariduspoliitilist otsust, millega võimaldatakse riigi- ja munitsipaalkoolides rakendada Rahvusvahelise Bakalaureuseõppe organisatsiooni poolt välja töötatud õppekava (IB). IB on rahvusvaheline õppekava, mis on mõeldud läbimiseks kahe aasta

jooksul 16-19 aastastele õpilastele. Õppekava koosneb 6 akadeemilisest ainevaldkonnast : õppekeel, teine keel, indiviid ja ühiskond, loodusteadused (science), kunstid, matemaatika ja infotehnoloogia. C-keelena õpitakse asukohamaa keelt. IB rakendamine on eelkõige suunatud sellisele õpilaste sihtgrupile, kes vanemate ametikoha tõttu liiguvad ühest riigist teise. Eestis on arvestatavaks sihtrühmaks välislahetuses olevate ametnike lapsed. Munitsipaal- või riigikoolis võib IB õppekava alusel õpet läbi viia juhul, kui koolis toimub õpe samal haridustasemel ka riikliku õppekava kohaselt.

Menetlusse jääb 12 eelnõu

1. Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud **põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 32¹** muutmise seaduse eelnõu (**9 SE**); menetlusse võetud 19.04.2007; esimene lugemine 12.06.2007; komisjonipoolne ettekandja Peeter Kreitzberg

Eelnõu on algatatud tasuta koolilõunat saavate õpilaste ringi laiendamiseks gümnaasiumi lõpuni. Hetkel saavad tasuta koolitoitu 1.–9. klassi õpilased. Eelnõu algataja hinnangul on rahaliste vahendite vajadus 2007/2008. õppeaastaks 427 miljonit krooni. Vabariigi Valitsus ei toeta eelnõu.

2. Kultuurikomisjoni algatatud **õppetoetuste ja õppelaenu seaduse** muutmise seaduse eelnõu (**223 SE**); menetlusse võetud 19.03.2008; esimene lugemine 13.05.2008; teine lugemine 18.06.2008; komisjoni otsus: teine lugemine katkestada ja ME tähtaeg 10 tööpäeva; komisjonipoolne ettekandja Peeter Kreitzberg

Eelnõu eesmärgiks on võimaldada isikutel doktoriõppe ajal võetud õppelaenu osalist kustutamist riigi poolt, kui ta kasvatab kuni 5-aastast last. Õppelaenu osalise kustutamise taotlemise õigus on kõigil õppelaenu saanud isikutel, kuid mitte doktorikraadi saanud isikutel. Vabariigi Valitsus ei toeta eelnõu.

3. Vabariigi Valitsuse algatatud **noorsootöö seaduse ja huvikooli seaduse** muutmise seaduse eelnõu (**232 SE**); menetlusse võetud 08.04.2008; esimene lugemine 23.04.2008; teine lugemine 21.05.2008; komisjoni otsus: teine lugemine lõpetada; teine lugemine katkestati; ME 4. juuni 18.00; komisjonipoolne ettekandja Peeter Kreitzberg

Eelnõuga luuakse õiguslik alus riikliku ringiraha kehtestamisele kooliealistele lastele. Niinimetatud riikliku ringiraha põhimõte on iga-aastase pearaha eraldamine igale huvikoolis või huviringis osalevale kooliealisele (6-19 aastasele) lapsele, millega riik toetab kohalike omavalitsuste kaudu huviharidust ja huvitegevuses osalemise võimalusi. Ringiraha toetuse suurus kehtestatakse igal aastal riigieelarve läbirääkimistel vastavalt konkreetse aasta eelarve võimalustele. Eesti rahvastikuregistri andmetel on hetkel 6–19 aastaseid lapsi 212 000. Umbes pooled neist käivad huviringides. Ringiraha süsteemi eesmärk on kaasata huviharidusse vähemalt kolmveerand kooliealistest lastest.

4. Kultuurikomisjoni algatatud **elektroonilise side seaduse § 90** muutmise seaduse eelnõu (**261 SE**); menetlusse võetud 08.05.2008; esimene lugemine 03.06.2008; teine lugemine 18.06.2008; komisjoni otsus: teine lugemine katkestada; ME tähtaeg 10 tööpäeva; komisjonipoolne ettekandja Helmer Jõgi

Eelnõu kohaselt muudetakse kaabelviteenust osutava sideettevõtja kohustusi ja kehtestatakse kohustused kõikidele sideettevõtjatele, kes osutavad ringhäälingusaadete ja -programmide edastamise või taasedastamise teenust. Ringhäälingusaadete ja -programmide kättesaadavus lõppkasutajatele peab olema tagatud ka sellistes sidevõrkudes, mis ei ole kaabellevivõrgud. Vabariigi Valitsusi toetab eelnõu.

5. Erakond Eestimaa Rohelised fraktsiooni algatatud **põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 3** muutmise seaduse eelnõu (**357 SE**); menetlusse võetud 06.10.2008; esimene lugemine 02.12.2008; komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada ja ME tähtaeg 10 tööpäeva (16.12.08); komisjonipoolne ettekandja Paul-Eerik Rummo

Eelnõu algataja arvates kasutatakse praegu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ekslikult terminit „usuõpetus“, seal peaks olema „religiooni- ehk usundiõpetus“. Vabariigi Valitus toetab põhimõtteliselt eelnõu, kuid mitte esitatud kujul.

6. Vabariigi Valitsuse algatatud **Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu (412 SE)** ; menetlusse võetud 22.01.2009; esimene lugemine 25.03.2009; komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada ja ME tähtaeg 20 tööpäeva (23.04.09); komisjonipoolne ettekandja Peeter Kreitzberg

Eelnõu reguleerib põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, põhikooli ja gümnaasiumi eraldi asutusena tegutsemist ning erandeid, mil nad võivad tegutseda ühe asutusena, erinevate haridusastmete kvaliteedinõudeid ja hariduse kättesaadavust, koolikohustust ja selle täitmise tagamise meetmeid, hariduslike erivajadustega õpilaste toetamist ning õpilase arengu toetamist koolis, samuti vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse tagamist koolis.

7. Erakond Eestimaa Rohelised fraktsiooni algatatud **Koolieelse lasteasutuse seaduse § 15 muutmise seaduse eelnõu (444 SE)**; menetlusse võetud 10.03.2009; esimene lugemine 21.04.2009; komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada; ME tähtaeg 10 tööpäeva (06.05.09); komisjonipoolne ettekandja Karel Rüütli

Eelnõu eesmärgiks on korrastada lasteaedadesse laste vastuvõtmise tingimusi selliselt, et pärast teeninduspiirkonnas elavate laste vastuvõttu võetaks vabadele kohtadele väljaspool teeninduspiirkonda elavaid lapsi, eelistades esmajärjekorras kõnealuse lasteasutuse töötajate lapsi. Vabariigi Valitus ei toeta eelnõu esitatud kujul, märkides seejuures osundatud probleemi olemasolu ja vajadust leida sellele sobiv lahendus.

8. Vabariigi Valitsuse algatatud **Eesti Vabariigi Haridusseaduse muutmise seaduse eelnõu (460 SE)**, menetlusse võetud 07.04.2009; esimene lugemine 3.06.2009; komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada; ME tähtaeg 10 tööpäeva (17.06 2009); komisjonipoolne ettekandja Maret Merisaar

Eelnõu eesmärk on anda EV haridusseaduses haridus- ja teadusministrile pädev volitusnorm kehtestamiseks haridust tõendavate dokumentide plankide ja medalite tellimise, väljastamise, tagastamise ja aruandluse kord. Lisaks sätestatakse, et haridust tõendavate dokumentide plankide ja medalite eest tasub edaspidi õppeasutuse pidaja (seni tasub REKK).

9. Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud **Spordiseaduse § 3 muutmise seaduse eelnõu (479 SE)**; menetlusse võetud 24.04.2009; esimene lugemine 15.09; komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada, ME tähtaeg 10 tööpäeva (1.10.2009), komisjonipoolne ettekandja Mailis Reps.

Eelnõu eesmärgiks on taastada olukord, kus kohalikul omavalitsusel on kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd.

10. Vabariigi Valitsuse algatatud **Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse teadus- ja tehnoloogiakoostöö kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu**

(532 SE); menetlusse võetud 11.06.2009; esimene lugemine 16. 09, komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada, ME tähtaeg 18.09.2009 kell 16.45, komisjonipoolne ettekandja Aadu Must

Eelnõu kohaselt ratifitseeritakse kokkulepe, mis reguleerib Eesti ja USA teadus- ja arendustegevuskoostöö vorme ja põhimõtteid, sealhulgas intellektuaalse omandi õigusi ja teabeturbekohustusi. Tegemist on raamkokkuleppega, mis eeldab eraldi läbirääkimisi teadusasutuste vahel konkreetsete projektide ja programmide teostamiseks.

Kokkuleppe eesmärk on luua tõhus rahvusvaheline koostöö USA ja Balti piirkonna teadlaste ning teadus- ja arendusasutuste vahel. Koostöö teemad on keskkonna ja loodusliku mitmekesisuse säilitamine, merenduse, energia ja kosmose valdkonnad, samuti HIV/AIDS uurimisprojektid, globaalne ressursikasutus ja muu.

Eelmine Eesti ja USA teaduskootöö kokkulepe oli sõlmitud viieks aastaks aastatel 1994–1999.

- 11. Vabariigi Valitsuse algatatud ülikooliseaduse, teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse, Eesti Rahvusraamatukogu seaduse, erakooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse** muutmise seaduse eelnõu **(533 SE)**; menetlusse võetud 11. 06. 2009; esimene lugemine 16.09.2009, komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada, ME tähtaeg 18.09.2009 kell 16.45, komisjonipoolne ettekandja Peeter Tulviste

Eelnõu eesmärk on kõrgharidust ning teadust puudutavate seaduste kooskõlla viimine 1. juulil 2009 jõustuva uue töölepingu seadusega, ühtlasi viiakse teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus kooskõlla riigiabi raamistiku nõuetega.

Ülikooliseaduses ja rakenduskõrgkooli seaduses on antud õppeasutuse nõukogu pädevusse õppejõudude ja teadustöötajate atesteerimise tingimuste ja korra väljatöötamine. Õppeasutused töötavad üldised atesteerimise nõuded välja ühiselt. See eeldab mõnevõrra pikemat menetlust ja seetõttu antakse atesteerimise nõuete kehtestamisele seaduses rakendusaeg kuni 1. jaanuarini 2010. Teadustöötajate valimisel võimaldab eelnõus pakutud regulatsioon arvestada ka teadus- ja arendusasutuse väliselt toimunud kõrgetasemelisi teadustöötajate konkursse. Rakenduskõrgkooli seaduse muudatusega on võimalus prorektoritega sõlmida tähtjalisi töölepinguid vastavalt nende töö iseloomule.

Sarnaselt ülikooliseadusega on rakenduskõrgkooli seadusesse lisatud rektori õigus sõlmida prorektoritega tähtjalisi töölepinguid. Prorektorid on eelkõige konkreetse rektori lähimad nõuandjad ning ei ole otstarbekas rakenduskõrgkooli prorektorite töösuhete loomine rektori ametiajast erineval perioodil.

Eelnõus nähakse ette üleminekusätteid akrediteerimata õppekava alusel läbiviidava õppe lõpetanud isikutele haridust tõendava dokumendi väljaandmise kohta, õppekava, mille positiivne akrediteerimisotsus on lõppenud, lõpetajatele riikliku lõpudokumendi andmise kohta ning kõrgkoolides ühisõppekava avamiseks kuni 2010.aasta 31.detsembrini.

- 12. Vabariigi Valitsuse algatatud kutseõppeasutuse seaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse** muutmise seaduse eelnõu **(534 SE)**; menetlusse võetud 11. 06.2009; esimene lugemine 16.09.2009, komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada; ME tähtaeg 18.09.2009 kell 16. 45, komisjonipoolne ettekandja Helmer Jõgi

Eelnõu kohaselt luuakse alus kutseõppeasutuses VÕTA-süsteemiks. VÕTA täpsem rakendamine kehtestatakse kutseharidusstandardis. Samuti võimaldab seaduse eelnõu regulatsioon siduda kutseõppe liigid ja õppekavad kutseseaduse lisas kehtestatud kvalifikatsiooniraamistikuga. Lisaks

kõrvaldatakse probleemid ja ebatäpsused, mis on tekkinud riiklike õppekavade kinnitamisel ja kooskõlastamisel.

Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muudatused on seotud õppetoetuste erifondi moodustamise ülemise piirmäära muutmisega. Kui kehtiva seaduse kohaselt moodustab õppeasutus erifondi, mille vahendid moodustuvad kuni 20 protsendi põhitoetuse ja täiendava toetuse vahenditest. See võimaldab õppetoetuste määramisel koolil paindlikumalt arvestada õpilaste tegelikku vajadust ning majanduslikku olukorda.

Eelnõu sätestab ka, et õppetoetuste fondid jagatakse õppevaldkondade vahel proportsionaalselt riigi finantseeritavatele koolituskohtadele või riiklikule koolitustellimusele. Seaduse senine tekst kohustab õppetoetuse fondid jagama õppekavade vahel.

Kultuurikomisjon otsustas 16.mai istungil, et kui enne Riigikogu VI istungjärku toimub Riigikogu erakorraline istungjärk, siis kultuurikomisjon teeb ettepaneku võtta erakorralise istungjärgu päevakorda eelnõude **532 SE, 533 SE ja 534 SE** esimene lugemine ning määrata muudatusettepanekute tähtjaks üks tund pärast istungi lõppu.

Kui Riigikogu erakorralisel istungjärgul eelnõude **532 SE, 533 SE ja 534 SE** esimene lugemine lõpetatakse ning enne Riigikogu VI istungjärku toimub Riigikogu erakorraline istungjärk, siis kultuurikomisjon teeb ettepanku võtta erakorralise istungjärgu päevakorda eelnõude **532 SE, 533 SE ja 534 SE** teine lugemine.

Kui Riigikogu erakorralisel istungjärgul eelnõude **532 SE, 533 SE ja 534 SE** teine lugemine lõpetatakse, siis kultuurikomisjon teeb ettepanku võtta Riigikogu erakorralise istungjärgu päevakorda eelnõude **532 SE, 533 SE ja 534 SE** kolmas lugemine.

Menetlusest võeti tagasi 4 eelnõu:

1. Erakonna Eestimaa Rohelised algatatud **teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse** eelnõu (**473 SE**) võeti algatajate poolt 10. juunil 2009 tagasi enne esimest lugemist.
2. Vabariigi Valitsuse algatatud **Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse teadus- ja tehnoloogiakoostöö kokkuleppe ratifitseerimise seaduse** eelnõu (**480 SE**) võeti algataja poolt tagasi 10. juunil 2009 enne teist lugemist.
3. Vabariigi Valitsuse algatatud **ülikooliseaduse, teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse, Eesti Rahvusraamatukogu seaduse, erakooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse** muutmise seaduse eelnõu (**493 SE**) võeti algataja poolt tagasi 10.juunil 2009 enne teist lugemist.
4. Vabariigi Valitsuse algatatud **kutseõppeasutuse seaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse** muutmise seaduse eelnõu (**493 SE**) võeti algataja poolt tagasi 10.juunil 2009 enne teist lugemist.

II. Istungid

Komisjon pidas 40 **istungit** (protokollid nr 95-135)

Väljasõidud ja kohtumised:

- 20.jaanuaril 2009 kohtumine Eesti muinsuskaitse ümarlaua esimehe hr. Mika Oravaga, näituse „Ultima memoria. Eestimaa lagunenud ja hüljatud kultuurimälestised” külastamine.
- 9.veebruaril 2009 arutelu „Erikool koolikohustuse täitmise tagamise meetmena”
- 12.veebruaril 2009 arutelu „Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilased koolis”
- 19.veebruaril 2009 arutelu riigieksamitest
- 26.veebruaril 2009 arutelu koolivõrgust
- 19. märtsil 2009 kohtumine EK keelelise mitmekesisuse voliniku Leonard Orbaniga
- 23. märtsil 2009 ühisistung majanduskomisjoniga – kohtumine Pärnumaa omavalitsustegelastega hariduse- ja innovatsiooniteemadel
- 1. ja 2. aprillil 2009 väljasõit Soome
- 7.aprillil 2009 põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu avali laiapõhjaline arutelu
- 21. aprillil 2009 arutelu koolitervishoiureformist
- 12.mail 2009 väljasõiduistung Rebala muinsuskaitsealale
- 19. mail 2009 ühisarutelu majanduskomisjoniga teemal „Teaduskorraldus ja majandusedu”

III. Kirjad

Komisjon sai 36 **kirja**
Komisjon saatis 20 **kirja**